

Monitorizarea mass-mediei în campania electorală pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021

Raport nr. 4
25 iunie – 1 iulie 2021

Kingdom of the Netherlands

*Acest raport a fost realizat cu sprijinul financiar al
Oficiului Ambasadei Țărilor de Jos în Moldova.*

Date generale

Scopul și obiectivele proiectului: Monitorizarea și informarea publicului cu privire la comportamentul mass-mediei în campania electorală și accesul concurenților electorali la mass-media. Monitorizarea își propune să analizeze tendințele reportericești care pot afecta performanța instituțiilor mass-media și compromite abilitatea acestora de a oferi publicului informații veridice, echidistante și pluraliste.

Perioada de monitorizare: 1 iunie – 10 iulie 2021

Criteriile de selectare a instituțiilor mass-media supuse monitorizării:

- Audiența / impactul: național, regional
- Tipul de media: audiovizual
- Forma de proprietate: publică, privată
- Limba difuzării: română, rusă

Lista instituțiilor mass-media monitorizate:

Moldova 1 (19:00) – post public, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;
Prime TV (21:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;
Primul în Moldova (18:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;

Publika TV (versiunea online) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;

Jurnal TV (19.00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limbile română și rusă;

NTV Moldova (19.00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limbile română și rusă;

RTR Moldova (20.00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limbile rusă și română;

TV8 (19:00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limbile română și rusă;

Pro TV (20.00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limba română;

TV6 (19.00) – post privat, acoperire regională; difuzează în limbile română și rusă.

ABREVIERI

APC – Administrația publică centrală

APL – Administrația publică locală

AUR – Alianța pentru Unirea Românilor

CEC – Comisia Electorală Centrală

BECS – Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor

BERU – Blocul Electoral Renato Usatîi

PACCC – Partidul Acțiunii Comune Congresul Civic

PACE – Partidul Acasă Construim Europa

PAS - Partidul Acțiune și Solidaritate

PDCM – Partidul Dezvoltării și Consolidării din Moldova

PDA – Partidul Democrația Acasă

PDM – Partidul Democrat din Moldova

PLD – Partidul Legii și Dreptății

PP „NOI” – Partidul Politic NOI

PNOI – Partidul Noua Opțiune Istorică

PPDA – Partidul Platforma Demnitate și Adevăr

PPPO – Partidul Politic Puterea Oamenilor
PPPS – Partidul Politic Partidul Schimbării
PP Șor – Partidul Politic Șor
PUN – Partidul Unității Naționale
PVE – Partidul Verde Ecologist
PMPSN – Partidul Politic Mișcarea Profesiioniștilor Speranța-Nadejda
PPPOM - Partidul Politic Partidul Oamenilor Muncii
PPM – Partidul Patrioții Moldovei
PRM – Partidul Regiunilor din Moldova
PSRM – Partidul Socialiștilor din Republica Moldova

2. Cadrul metodologic

A fost monitorizat conținutul integral al principalelor buletine de știri zilnice de la fiecare post de televiziune, fiind analizate materialele cu caracter electoral direct și indirect. Materialele au fost supuse unei evaluări de conținut și de context, pentru a determina dacă sunt favorabile sau defavorabile unui sau altui partid/unei sau altei formațiuni politice. De asemenea, materialele au fost analizate conform următoarelor criterii de reflectare obiectivă:

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic: Potrivit Codului serviciilor media audiovizuale (CSMA), în virtutea dreptului fundamental la informare, furnizorii de servicii media trebuie a) să asigure distincția clară între fapte și opinii în știri; b) să informeze cu privire la un fapt sau un eveniment corect, iar informația să fie verificată și prezentată în mod imparțial și cu bună-credință (Art.13 (1)). În același timp, potrivit prevederilor deontologice, știrile trebuie să fie imparțiale și obiective și să nu favorizeze anumite partide/grupuri/persoane în detrimentul altora. Prezența elementelor discriminatorii în cadrul reportajelor și știrilor reprezintă un prim criteriu de prezentare a realității prin prisma opiniilor jurnalistului. Filtrarea știrilor și analiza minimă a istoriei și contextului, de asemenea, vorbesc despre apărarea intereselor anumitor actori, dar nu ale publicului larg. Iar Codul electoral, art. 69 (5) stipulează că mijloacele de informare în masă nu vor adopta tratamente privilegiate față de concurenții electorali în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor: Pentru a fi corecte și echilibrate, materialele trebuie să prezinte toate părțile vizate, în special când e vorba de subiecte controversate, și să trateze în mod egal oponenții. De asemenea, mass-media trebuie să asigure accesul la o multitudine de păreri diverse care ar ajuta auditoriul să-și creeze propria opinie asupra subiectelor reflectate. CSMA stipulează că în cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii (Art.13 (4)).

Limbajul și imaginile utilizate: Exagerările și limbajul licențios utilizat în mod deliberat – cum ar fi limbajul peiorativ sau etichetele atribuite anumitor persoane sau organizații, precum și imaginile manipulate astfel încât anumite părți să apară în lumină negativă – ridică grave semne de întrebare cu privire la respectarea standardelor etice și profesionale. Comportamentul etic al jurnaliștilor este pus la îndoială de cele mai multe ori atunci când imaginile prezintă aspecte ce nu corespund realității, când acestea sunt trucate, dar și atunci când anumite știri sunt ilustrate cu imagini ce nu au legătură cu textul. CSMA interzice difuzarea reportajelor susceptibile de a propaga, incita, promova sau justifica ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță sau pe discriminarea pe criterii de sex, de rasă, de naționalitate, de religie, de dizabilitate sau de orientare sexuală (Art. 11(2)).

3. Datele monitorizării

Moldova 1

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În intervalul 25 iunie – 1 iulie 2021, postul public de televiziune Moldova 1 a acordat o atenție sporită reflectării campaniei electorale. În cele șapte buletine de știri puse pe post, Moldova 1 a difuzat în total 58 de materiale cu caracter electoral direct și indirect, cu volumul total de 3488 secunde (0,96 ore). Acestea au reflectat mai mult declarațiile electorale ale concurenților electorali, dar și activitatea CEC/procesul electoral, rezultatele sondajelor de opinie, rapoarte ale societății civile privind desfășurarea campaniei electorale etc. O parte din materiale au fost făcute în baza dezbaterilor organizate de Moldova 1.

46 de materiale au avut în centrul atenției concurenții electorali, de cele mai multe ori (30) fiind vorba despre prioritățile și promisiunile electorale ale acestora, iar în 12 cazuri au reflectat acuzațiile lansate de unii candidați la adresa altora. Știrile cu privire la obiectivele electorale au avut același format – volumul a fost de aproximativ un minut fiecare, limitându-se la consemnarea declarațiilor candidaților.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

50 din cele 58 de materialele cu caracter electoral direct sau indirect au fost obiective și imparțiale, fără a fi remarcate abateri de la normele deontologice sau prevederile legale. În alte opt cazuri a fost observată o abordare tendențioasă, exprimată prin modul de selectare a subiectelor/informației incluse în știri. De exemplu, la 29 iunie, Moldova 1 a informat despre raportul de monitorizare al CJJ din care a extras doar informația care pune postul în lumină pozitivă, trecând cu vederea datele ce indicau o ușoară favorizare a BECS la postul public. La 25 iunie, Moldova 1 a difuzat o știre făcută în baza emisiunii „Președintele Igor Dodon răspunde” de pe rețelele sociale, în care politicianul s-a referit la diferite subiecte, inclusiv la viziunile electorale ale blocului. Postul public a selectat doar pasaje în care Igor Dodon face premoniții legat de ce se va întâmpla dacă la putere vor veni partidele de dreapta – *taxa pe valoare adăugată va spori cu 2% și respectiv prețurile vor crește în lanț*. Într-o altă știre, difuzată la 28 iunie, Igor Dodon declară că dacă alegerile vor fi câștigate de partidele de dreapta va crește prețul la gaz, deoarece aceste partide sunt anti Rusia, respectiv nu va fi negociat contractul cu Gazprom. Din aceeași perspectivă e făcut și materialul din 29 iunie de la conferința BECS, în care un reprezentant al blocului vorbește inclusiv despre măsurile pe care le vor lua pentru a stopa creșterea prețurilor, dar postul public a selectat doar acuzațiile lansate la adresa Președinției potrivit cărora *haosul și creșterea prețurilor a început după ce s-a schimbat președintele*.

Tonalitatea reflectării concurenților electorali a fost neutră pentru majoritatea acestora, cu excepția BECS, față de care tonalitatea a fost pozitivă în șase cazuri, și PAS – tonalitate negativă într-un caz. Tonalitatea reflectării președintei Maia Sandu a fost negativă și neutră în egală măsură (trei și, respectiv, trei ori). Ceilalți concurenți electorali au fost reflectați neutru.

În perioada de raport, postul public a informat despre rezultatele a două sondaje de opinie cu privire la preferențele electorale ale alegătorilor, ambele fiind prezentate în conformitate cu

Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 în mijloacele de informare în masă¹.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

În perioada de raport, la documentarea celor 58 de știri monitorizate, postul public a recurs la 101 surse, care au fost lipsite de diversitate. De cele mai multe ori au fost citați/menționați concurenții electorali, reprezentanții CEC, ai societății civile.

Din cei 23 de concurenți înscriși în cursa electorală, Moldova 1 a acordat timp de antenă pentru 18. De cele mai multe ori știrile i-au vizat pe reprezentanții BECS, care au fost citați de 10 ori și menționați de cinci ori, în unele zile în câte două sau trei știri, urmat de PAS, citat de șase ori și menționat de trei ori.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
BECS	15	497
PAS	9	293
AUR	4	274
PPDA	7	233
PDCM	4	186
BERU	5	113
PPPS	2	70
PP Șor	3	60
PACCC	2	60
PRM	1	60

Postul a mai citat/menționat PLD (două ori, 57 de secunde), PUN (o dată, 57 de secunde), PDM (două ori, 55 de secunde), PMPSN (două ori, 52 de secunde), PVE, PDA și PP „Noi” – de câte două ori și 50 de secunde fiecare. Candidatul independent Veaceslav Valico a fost menționat o dată. Președinta Maia Sandu a fost vizată în șase materiale, de cele mai multe ori cu caracter controversat, fiind mai mult menționată (patru ori) decât citată.

Din numărul total al știrilor cu caracter electoral, 10 s-au referit la controverse, în mare parte fiind asigurat evident sau aparent echilibrul de opinie. În trei cazuri, acuzațiile venite din partea BECS la adresa PAS și a Maiei Sandu au fost parțial echilibrate, iar în alte două materiale au fost incluse doar speculațiile lui Igor Dodon cu privire la intențiile partidelor de dreapta de a distruge multe lucruri bune dacă vor veni la putere. Postul public a informat în două știri despre conferința candidatului BECS Bogdan Țirdea în care politicianul lansează diverse acuzații la adresa președintei Maia Sandu și a PAS – ar fi părtași la furtul miliardului (30 iunie), nu ar fi împiedicat pe timpuri privatizarea unor proprietăți ale statului (25 iunie), precum și o știre în

¹ *Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 în mijloacele de informare în masă din R. Moldova: Furnizorii de servicii media au dreptul să difuzeze rezultatele sondajelor de opinie cu tematică electorală nu mai târziu de 5 zile înainte de ziua alegerilor, doar în cazul în care acestea sunt însoțite de următoarele informații: denumirea organizației care a efectuat sondajul; data sau intervalul de timp în care s-a desfășurat sondajul și metoda utilizată; dimensiunea eșantionului și marja maximă de eroare; persoana care a comandat sondajul și sursa de finanțare; dovada privind notificarea CEC despre desfășurarea sondajului de opinie cu tematică electorală în conformitate cu art. 70 alin. (10) din Codul electoral. În cazul exit poll-urilor, va fi prezentată hotărârea CEC cu privire la desfășurarea acestui sondaj.*

care reprezentantul BECS Petru Burduja acuză Președinția de creșterea prețurilor (29 iunie). În toate cazurile, postul a informat că purtătoarea de cuvânt a președintei Maia Sandu a refuzat să comenteze declarațiile candidaților electorali, iar reprezentanții PAS au dat replică. Dezechilibrate sau echilibrate parțial au fost și două materiale în care reprezentanții PAS îl acuză pe Igor Dodon că nu ar fi intervenit să stopeze privatizarea hotelului „Codru” pe când era ministru al Economiei (28 iunie), dar și că BECS ar intimida aripa tânără a PAS, acționându-i în judecată (29 iunie), în care s-a menționat fie că a doua parte vizată nu a răspuns la telefon, fie a refuzat să comenteze declarațiile.

Raportul din perspectiva asigurării egalității de gen a fost vădit defavorabil femeilor, care au fost citate de 17 ori (24%), în timp ce bărbații au fost citați/menționați de 52 de ori.

Limbajul și imaginile video utilizate

În perioada de raport, în buletinele de știri de la postul public de televiziune Moldova 1 nu a fost remarcată utilizarea unui limbaj care ar discrimina sau denigra concurenții electorali. Nu au fost folosite etichetări, iar imaginile nu au fost manipulate tehnic.

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada de monitorizare, postul de televiziune Jurnal TV a difuzat cinci ediții ale principalului buletin de știri care au inclus 21 de știri cu tangență electorală directă sau indirectă, cu un volum total de 2746 de secunde (0,7 ore). Jurnaliștii postului au reflectat activitățile de campanie ale concurenților electorali în cadrul a cinci știri extinse (câte una per buletin), incluse la rubrica „Alegeri parlamentare anticipate 2021”. Alte știri despre activitatea curentă a CEC, rapoartele financiare prezentate de concurenții electorali, rezultatele unui sondaj de opinie făcute publice în această perioadă, litigii în care figurează unii concurenți electorali, dosarul secțiilor de votare ce ar urma să fie deschise peste hotare pentru alegerile parlamentare anticipate etc. au fost difuzate în afara rubricii electorale.

Imparțialitate și obiectivate. Partizanat politic

În această perioadă de raport, Jurnal TV a reflectat în mare parte corect activitățile desfășurate de concurenții electorali. Postul de televiziune nu a favorizat sau defavorizat evident candidații. În mare parte, în știrile monitorizate, jurnaliștii nu au recurs la amestec dintre fapte și opinii, tratând neutru și echidistant subiectele cu tematică electorală. Toate cele cinci ediții ale principalului buletin de știri au inclus câte un material intitulat „Electorală 2021: evenimente de campanie”. Aceste știri au reflectat evenimentele electorale de peste zi, vizând mai mulți concurenți într-o singură știre și fiindu-le acordat un spațiu de emisie aproape egal, cu mici excepții. La finalul fiecărui material, instituția media preciza că alți concurenți nu au organizat evenimente electorale publice în ziua respectivă.

O știre difuzată în afara rubricii electorale a fost tendențioasă în raport cu candidatul electoral independent Veaceslav Valico, în contextul în care CEC a adoptat o decizie prin care l-a desemnat pe omul de afaceri Veaceslav Platon drept persoană de încredere care să-l reprezinte pe acest concurent electoral. Jurnal TV îl numește pe Veaceslav Platon „*controversatul om de afaceri*” și îl prezintă pe Veaceslav Valico drept o persoană care a devenit faimoasă pe timpul lui Vladimir Plahotniuc, în iunie 2019, când a participat la protestul PDM împotriva coaliției ACUM-PSRM. Candidatul independent apare la Jurnal TV în imagini de arhivă, în preajma

unor foști exponenți ai PDM, ținând discursuri prin care laudă această formațiune politică și pe fostul ei lider, Vladimir Plahotniuc.

La 1 iulie, Jurnal TV a reflectat rezultatele unui sondaj de opinie, fiind menționate formațiunile politice care ar accede în Parlament „dacă duminică ar avea loc alegeri parlamentare”. Materialul a fost realizat în conformitate cu *Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 în mijloacele de informare în masă din R. Moldova*.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

În cele 21 de știri monitorizate, Jurnal TV a citat sau a menționat 61 de surse. Cel mai des au fost citați direct sau indirect concurenții electorali de la evenimente, conferințe de presă, postări pe rețelele sociale etc.

Din perspectiva spațiului de emisie alocat, PPDA a beneficiat de 175 de secunde, urmat de PAS cu 162 de secunde și BECS cu 112 secunde. Candidatul independent Veaceslav Valico a avut un spațiu de emisie de 85 de secunde, fiind vorba despre o singură știre - cea privind decizia CEC de a-i oferi dreptul lui Veaceslav Platon să-l reprezinte pe Veaceslav Valico în această campanie electorală. Cele 85 de secunde au cuprins un fragment dintr-un discurs din arhivă al candidatului independent, precum citatele directe și indirecte ale lui Veaceslav Platon.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
PPDA	7	175
PAS	8	162
BECS	8	112
V. Valico	2	85
AUR	3	67
PUN	2	67
PDCM	3	66
BERU	5	64
PACE	3	57
PDM	7	56

PP Șor a avut patru apariții, 42 de secunde, PRM – o apariție, 42 de secunde, iar PVE – o apariție, 39 de secunde. În știrile monitorizate au mai fost menționați următorii concurenți electorali, dar fără a le fi oferit spațiu de emisie – PNOI (2), PDA (1), POM (1).

Din numărul total de știri difuzate și analizate în cadrul acestei monitorizări, nouă au reflectat subiecte controversate. Jurnal TV a asigurat echilibrul surselor sau a anunțat despre efortul depus pentru a asigura echilibrul de surse în aceste materiale.

În perioada de raport, Jurnal TV nu a asigurat echilibrul de gen al surselor/protagoniștilor în știrile monitorizate. Postul de televiziune a citat/menționat 51 de surse de sex masculin și 10 de sex feminin (16%).

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul și imaginile video utilizate de Jurnal TV în știrile analizate în această perioadă de raport au fost utilizate, în mare parte, în corespundere cu normele deontologice, cu excepția unui caz de la 25 iunie când postul de televiziune a recurs la o etichetare în raport cu Veaceslav Platon pe care l-au numit „*controversatul om de afaceri*”.

NTV Moldova

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada supusă monitorizării, postul de televiziune NTV Moldova a difuzat 37 de materiale cu caracter electoral direct și indirect cu un volum total de 6237 de secunde (1,7 ore). Principalele subiecte abordate au vizat decizii ale CEC privind pregătirea pentru scrutinul din 11 iulie, activități de campanie ale concurenților electorali, acuzații ale unor formațiuni politice la adresa altora. De asemenea, postul a realizat trei materiale Vox Populi în care au fost inserate opinii ale cetățenilor vizavi de chestiuni care au tangență directă sau indirectă cu campania electorală. În afara rubricii „Electorala 2021” au fost prezentate mai multe materiale care reflectau diverse subiecte din regiunile R. Moldova, dar și din Chișinău. O bună parte din știrile cu caracter electoral direct sau indirect au vizat-o pe președinta Maia Sandu.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Mai mult de jumătate din știrile cu caracter electoral direct sau indirect (19 din 37) au relatat în mod tendențios subiectele abordate, fiind încălcate astfel prevederile Codului serviciilor media audiovizuale, Codului electoral, dar și prevederilor Codului deontologic al jurnalistului din R. Moldova. Lipsa de imparțialitate s-a manifestat atât prin selectarea subiectelor abordate, cât și prin unghiul de abordare a faptelor și evenimentelor. În fiecare din cele cinci buletine de știri au fost inserate între două și patru materiale care i-au avut în calitate de protagoniști pe reprezentanții BECS, în majoritatea cazurilor maniera de prezentare a acestora fiind una pozitivă. Pe de altă parte, președinta Maia Sandu și PAS au fost vizați în 13 materiale cu tentă electorală directă și indirectă, în mare parte unghiul de abordare fiind unul negativ. Știrile care au reflectat activitatea altor formațiuni politice înscrise în cursa electorală au fost, de obicei, neutre.

Subiectele în care sunt vizați reprezentanții BECS i-au pus pe aceștia, de cele mai multe ori, în lumină pozitivă, iar pe alți concurenți în lumină negativă. Astfel, în contextul maratonului de vaccinare cu Sputnik V (28 iunie), material în care cetățenii intervievați au menționat că au ales să se vaccineze cu acest ser pentru că „*este cel mai eficient*” și „*au încredere în el*”, Igor Dodon a declarat că „*lucrează pentru a aduce suficiente vaccinuri pentru toți doritorii*”. Tot pe 28 iunie, deputații socialiști au fost prezentați drept promotorii „*legii care prevede ca cel puțin jumătate din producția din rețelele comerciale să fie de origine locală, document pe care Maia Sandu refuză să-l promulge*”, dar și în calitate de „*autori ai inițiativei legislative care prevede micșorarea vârstei de pensionare*”.

Materialele cu tentă acuzatoare, au fost prezentate tendențios, de cele mai multe ori urmărind scopul de a o pune în lumină negativă pe președinta Maia Sandu. Astfel, în cadrul unei știri difuzate pe data de 25 iunie, de trei ori s-a menționat că „*Guvernarea PLDM, din care a făcut parte și Maia Sandu, a avut mai multe tentative, pe parcursul anilor 2012 - 2013, de a distruge sistemul medical din țară*”. Declarația a fost făcută de deputatul PSRM Bogdan Țârdea care „*a prezentat mai multe decizii din acea perioadă menite să lichideze zeci de spitale și să vândă la preț de nimic mai multe hectare de teren ce aparțineau acestor instituții*”. Alte opinii în știre nu au fost prezentate. Pe data de 30 iunie, deputatul socialist Bogdan Țârdea a acuzat-o din nou

pe președinta Maia Sandu că „în calitate de ministru în guvernele Alianței pentru Integrare Europeană a contribuit la furtul miliardului”. Tendențios a fost prezentată și o știre din data de 28 iunie, când reporterul a anunțat că „din noiembrie și până în prezent, prețurile în Moldova au crescut vertiginos”, fiind citat deputatul PSRM, Petru Burduja, exponent BECS, care a declarat că aceste scumpiri au venit „după schimbarea președintelui țării”.

Tot părtinitor a fost tratată și o altă știre din 28 iunie, când în contextul unei informații privind acordarea de către Japonia a unui grant nerambursabil în valoare de 19 mil. dolari, reporterul a ținut să menționeze și faptul că autoritățile au pregătit un proiect de aprovizionare cu apă și canalizare a R. Moldova, dar „banii nu au fost obținuți din cauza președintelui Maia Sandu care a refuzat să promulge proiectul care le permite miniștrilor în demisie să semneze acorduri de finanțare externă. Din această cauză zeci de mii de oameni rămân fără acces la apă potabilă”. Pe 1 iulie, Maia Sandu a fost din nou protagonista unei știri tendențioase în contextul unui protest organizat de fermieri în fața Președinției, în care reporterul anunță că potrivit oamenilor „dialogul cu Rusia s-a răcit după ce în fruntea statului a venit Maia Sandu”. La 25 iunie, liderul BECS Igor Dodon a făcut declarații legate de modificarea Constituției (25 iunie), precizând că „toate crizele majore în istoria modernă a R. Moldova au fost generate de conflictul dintre președinte și Parlament. Cu referire la AUR: uitați-vă ce provocări fac ei? Și fac provocări special pentru a destabiliza situația. Eu știu că AUR promovează agenda partidului pro prezidențial (...). Aceste partide care vor lichidarea statului trebuie interzise”. În material nu au fost inserate alte opinii.

Amestecul dintre fapte și opinii a fost remarcat în cadrul a două știri din 28 și 30 iunie. La 28 iunie reporterul a anunțat că „un deputat de la București se implică în campania electorală din Moldova în favoarea AUR, care pledează pentru lichidarea statului RM”, fără a atribui cuiva citatul respectiv. În cuprinsul știrii, reporterul a menționat „oamenii aduși de AUR (...)”, sugerând că manifestanții nu pot susține de bună voie un partid politic, ci sunt impuși să vină la evenimentele electorale ale AUR. La 30 iunie, tot prin amestec de fapte și opinii, NTV Moldova a anunțat că una din prioritățile BECS este ca „legea prin care marile rețele comerciale sunt obligate să pună pe rafturi cel puțin 50% din producția autohtonă” să revină în Parlament, inițiativă „sprijinită de oameni”. Reporterul a mai ținut să menționeze că „anul trecut legea potrivit căreia cel puțin 50% din legume și fructe trebuie să ajungă pe rafturi a fost modificată de Parlament la inițiativa liderului PSRM, Igor Dodon”, însă „imediat ce a ajuns la Președinție, Maia Sandu a refuzat să promulge documentul oferind prioritate produselor străine”. Reporterul mai precizează că „anterior Maia Sandu a blocat și alte inițiative care au urmărit oferirea facilităților pentru producătorii locali, iar mai mulți experți au calificat acțiunea drept protejarea intereselor marilor companii internaționale”.

În perioada de raport, NTV Moldova a pus pe post și trei știri părtinitoare realizate în baza opiniilor cetățenilor pe marginea unor subiecte cu tentă electorală directă sau indirectă. Astfel, pe 25 iunie postul a prezentat opiniile cetățenilor din raionul Fălești, privind primele șase luni de activitate ale președintei, despre care în intro-ul știrii se spune că „nu a făcut decât să împartă promisiuni, pentru a câștiga încredere”, iar „oamenii se arată dezamăgiți și spun că nu au simțit niciun fel de sprijin din partea șefei statului”. De asemenea, prezentatorul spune, citând opiniile oamenilor, că „nici pensia minimă nu o au asigurată”, „au angajat la Președinție oameni cu reputație dubioasă”, „a vizitat mai multe capitale străine decât sate din țară”, „și-a amintit de sate doar în contextul alegerilor și vizitează satele doar pentru a susține un concurent electoral”. Toate opiniile cetățenilor inserate în material formează o părere negativă generalizată privind cele șase luni de mandat ale Maiei Sandu.

Pe 29 iunie, NTV Moldova a realizat un alt material de tip Vox Populi în care au fost inserate opiniile apreciative ale cetățenilor privind „inițiativa BECS de a investi în dezvoltarea

provinciei prin relansarea programului *Satul moldovenesc*”, care „i-a bucurat pe oameni”. NTV Moldova nu precizează în ce localități este făcut sondajul și la ce întrebări au răspuns oamenii. Cetățenii au fost solicitați să se pronunțe și în cazul unei informații publicate de Telegraph.md, potrivit căreia „în ziua alegerilor aceștia ar urma să fie filiați”. În intro-ul știrii, prezentatorul anunță că „cetățenii sunt revoltați de decizia autorităților de a-i urmări în ziua alegerilor parlamentare. (...) Ei critică lipsa de reacție a președintelui Maia Sandu”. Toate opiniile inserate în material sunt negative fiind vizată șefa statului.

În niciunul din cele trei materiale de acest gen, realizate de NTV Moldova, nu se specifică faptul că „sondajul nu este reprezentativ pentru opinia publică și nu are valoarea unui sondaj”, după cum prevede Codul serviciilor media audiovizuale (CSMA), art.13 (11), lăsând impresia că este vorba de sondaje la scară națională și de opinii generalizate la nivelul întregii țări.

Tonalitatea reflectării majorității candidaților electorali a fost neutră. Excepție a făcut BECS, care a beneficiat de tonalitate pozitivă în 10 cazuri, în timp ce PAS a fost protagonistul a două materiale cu conotație negativă. În același timp, PAS a fost dezavantajat de numărul mare de știri cu tonalitate negativă la adresa președintei Maia Sandu – nouă în total.

NTV Moldova a reflectat rezultatele unui sondaj de opinie (30 iunie) care a arătat cine sunt cei mai activi politicieni și care sunt cele mai active formațiuni politice, fiind respectate prevederile *Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 în mijloacele de informare în masă din R. Moldova*.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

La realizarea celor 37 de știri cu caracter electoral direct și indirect au fost documentate 131 de surse. Cel mai des au fost citați concurenții electorali și cetățenii. De asemenea, în știri au fost menționate/citate instituții precum CEC, Guvern, Președinție, CNAS, ASP.

La capitolul frecvenței și duratei aparițiilor, BECS a beneficiat de cel mai mare număr de apariții/mențiuni și volum alocat intervențiilor directe (14 apariții și 1448 de secunde), urmat de PPS, PVE, AUR, PDM, PPDA, PLD, PPO și PAS.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
BECS	14	1448
PPS	2	169
PVE	2	155
AUR	4	138
PDM	3	111
PPDA	3	95
PLD	1	85
PPO	1	70
PAS	4	64

De asemenea, BERU și PP Șor au fost menționați de trei ori, iar PDA o singură dată. Președinta Maia Sandu a fost menționată de nouă ori și a avut trei intervenții directe de 89 de secunde.

Din cele 14 știri cu subiecte controversate, 10 au fost dezechilibrate sau echilibrate parțial, nefiind asigurat echilibrul de surse. În cele mai multe cazuri, postul nu a depus eforturi pentru a echilibra știrile, menționând că partea vizată nu a răspuns la telefon sau a refuzat să comenteze. În același timp, în cazul a patru știri, NTV Moldova nu a anunțat că a încercat să solicite opinia persoanelor vizate.

La capitolul echilibrului de gen, în perioada de raport numărul bărbaților citați a fost de 63, iar femeile au fost citate de 52 de ori (45%)

Limbajul și imaginile video utilizate

În știrile electorale, NTV Moldova nu a utilizat un limbaj discriminatoriu în adresa concurenților electorali. Imaginile video incluse în știri au respectat în mare parte standardele etice și profesionale. Într-un caz, pe 1 iulie, în știrea despre protestatarii din fața Președinției, în imagine apare microfonul postului de televiziune Primul în Moldova.

Prime TV

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În cea de-a patra săptămână de monitorizare, în cazul Prime TV au fost analizate patru buletine în limba română, difuzate la ora 21.00, și unul în limba rusă, de la ora 18.00 (din 28 iunie). Postul a reflectat campania electorală în 34 de știri, iar cele cu referire directă la subiect au fost încadrate în cadrul rubricii „Electorală 2021”. Volumul total al știrilor a fost de 3559 de secunde (o oră). Televiziunea s-a concentrat pe angajamentele electorale ale formațiunilor înscrise în cursă și acuzații lansate de unii candidați la adresa altora, procesul de pregătire pentru scrutin (tipărirea buletinelor de vot, alocarea banilor necesari, numărul secțiilor de peste hotare), audierea lui Veaceslav Platon la Comisia parlamentară ce investighează dosarul „Laundromat”. De asemenea, Prime TV a relatat pe larg despre protestul AUR în fața sediului Serviciului de Informație și Securitate (SIS) și despre acuzațiile aduse instituției de către formațiune, și a difuzat câteva reportaje despre proiecte de infrastructură implementate în raionul Orhei.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Prime TV a reflectat neutru activitățile desfășurate de majoritatea concurenților electorali pentru alegerile parlamentare anticipate, cu excepția PP Șor și BECS, care au fost favorizați, și AUR, evenimentele și declarațiile căreia au fost reflectate exclusiv în știri conflictuale.

Pe 25, 29 și 30 iulie, postul de televiziune a difuzat trei reportaje tendențioase despre proiectele de infrastructură implementate în raionul Orhei, în toate fiind puse pe post imagini preluate de la Consiliul raional Orhei (inclusiv cu sursele intervievate), cu indicarea sursei. Primul relatează despre construcția unui „drum strategic” între localitățile Susleni și Jora de Mijloc, este citat președintele raionului, Dinu Țurcanu, dar și mai mulți locuitori care laudă proiectul, iar materialul este însoțit de coloană sonoră. Al doilea reportaj informează, cu amestec dintre fapte și opinii, despre faptul că „vacanța de vară va fi mai veselă pentru sute de copii din patru sate din r. Orhei. Asta după ce în localitățile lor au fost finalizate lucrările de amenajare ale unor terenuri de joacă moderne”. Jurnaliștii precizează că proiectul este desfășurat de Consiliul raional Orhei și țin să menționeze că primarul citat a fost ales din partea PP Șor. Și de această dată a fost citat Dinu Țurcanu, exponent al PP Șor. Al treilea subiect, cu titlul „Străzi modernizate”, abordează renovarea a trei drumuri din or. Orhei, „după ce ani la rând s-au aflat într-o stare dezastruoasă”. Și de această dată se menționează că primarul a fost ales din partea PP Șor, iar programul de modernizare a infrastructurii rutiere a fost lansat de Consiliul raional

și Primăria Orhei. „În ultimii șase ani, investițiile în modernizarea infrastructurii rutiere au crescut de cel puțin patru ori”, conchid jurnaliștii Prime TV.

Prime TV a informat în trei știri și despre promisiunile electorale ale PP Șor din intervenția liderului partidului, Ilan Șor, în cadrul unei emisiuni, precum și din briefinguri organizate de politician în format online.

BECS a fost favorizat în câteva știri în care jurnaliștii prezintă opinia lui Igor Dodon sau a PSRM pe marginea unor evenimente. Pe 25 iunie, postul anunță că Igor Dodon acuză AUR de intenția de „destabilizare a situației din țară prin acțiunile din ultimele zile de la Râbnița și Varnița” și afirmă că unul dintre principalele obiective BECS este interzicerea în Constituție a partidelor care atentează la integritatea statului. Abia la sfârșit se spune despre faptul că incidentul de la Varnița a fost discutat în cadrul Comisiei Unificate de Control, dar fără a se ajunge la un numitor comun. La 1 iulie, televiziunea anunță că „cererea ministrului Agriculturii, Ion Perju, privind acordarea de către Guvern a 246 de milioane de lei agricultorilor este susținută de socialiști. (...) Socialiștii afirmă că grija pentru oamenii țării trebuie să fie o prioritate pentru orice guvernare”. În perioada de monitorizare, Prime TV nu a difuzat știri care să prezinte și opiniile altor concurenți electorali pe marginea celor două subiecte vizate. Igor Dodon a figurat și în alte două știri despre vizita campionului mondial de șah Anatoli Karpov, invitat în R. Moldova la inițiativa politicianului, menționând în una dintre ele că în țara noastră ar putea fi deschisă o școală de șah care să poarte numele jucătorului.

AUR a fost vizat în acuzațiile lui Igor Dodon pe marginea incidentelor de la Râbnița și Varnița, dar și în trei știri despre protestul formațiunii în fața SIS, instituție acuzată că este folosită drept „bătă politică” pentru a scoate Alianța din cursa electorală, subordonându-se astfel ordinelor președintei Maia Sandu. Pe 30 iulie, într-o știre extinsă de peste șapte minute, se vorbește despre faptul că protestatarii au dormit peste noapte în fața clădirii SIS, în corturi, după a plecat să protesteze la Președinție. Se reia șirul de acuzații la adresa celor două instituții. A doua zi, postul de televiziune a citat opinia lui Ion Chicu (PDCM) care s-a arătat indignat de acest protest.

Rezultatele unui sondaj de opinie despre partidele care ar accede în Legislativ a fost difuzat de Prime TV pe 1 iulie. Materialul a corespuns tuturor prevederilor *Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 în mijloacele de informare în masă din R. Moldova*. Jurnaliștii au informat despre denumirea organizației care a efectuat sondajul, intervalul de timp în care s-a desfășurat, dimensiunea eșantionului și marja maximă de eroare, sursa de finanțare etc.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

Prime TV și-a documentat știrile făcând trimitere sau citând 97 de surse. Este vorba despre exponenți ai concurenților electorali, CEC, Guvern, SIS, organe de drept, Președinția, cetățeni etc.

Postul de televiziune a oferit acces în știri pentru nouă candidați din cei 23 înscriși în cursă. AUR a beneficiat de cel mai mare spațiu pentru intervenții (247 de secunde), fiind urmat la o distanță mică de PP Șor, BECS și PPDA. Durata apariției PAS a fost de 141 de secunde. PDCM, BERU și PACE au figurat cu intervenții sau mențiuni de sub 100 de secunde, iar PDA a fost menționat într-o știre.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
AUR	4	247

PP Șor	8	243
BECS	11	236
PPDA	5	203
PAS	7	141
PDCM	2	95
BERU	2	86
PACE	1	20
PDA	1	0

Instituția prezidențială și/sau șefa statului, Maia Sandu, au fost citate ori menționate de șase ori, cu un volum total al intervențiilor de 98 de secunde. În cinci dintre aceste cazuri a fost vorba de știri ce vizau indirect campania electorală, în care protagoniștii aduceau acuzații președintei.

Știrile care au prezentat angajamentele diferitor candidați au fost scurte, dintr-o singură sursă și fără informații de context. Din cele 34 de știri monitorizate, 11 au fost conflictuale și toate echilibrate, fiind vizibil efortul jurnalistic de a oferi tuturor celor vizați/acuzați dreptul la replică.

În materialele postului de televiziune au fost citați sau menționați mai mulți bărbați decât femei, raportul numeric fiind de 48 la 23 (32%).

Limbajul și imaginile video utilizate

Prime TV a folosit un limbaj adecvat și nediscriminatoriu în majoritatea materialelor. Într-un singur caz, în buletinul de limbă rusă, jurnaliștii l-au etichetat pe Veaceslav Platon drept un „*businessman scandalos/controversat*” (*orig. скандальный бизнесмен*). În știrea din 25 iunie care informează despre opinia Maiei Sandu pe marginea numărului secțiile de votare din diasporă, instituția media a folosit imagini de arhivă cu rândurile mari de la prezidențialele din 2020, fără a preciza sursa acestora. De asemenea, în câteva cazuri, reporterul ținea în mână microfonul cu logo-ul postului Publika TV, fără a fi menționată corespunzător sursa imaginilor.

Primul în Moldova

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada supusă monitorizării, postul de televiziune Primul în Moldova a reflectat activ campania electorală. În cele cinci ediții de știri monitorizate, au fost difuzate 37 de subiecte cu caracter electoral direct sau indirect, cu o durată de 5482 de secunde sau 1,5 ore. 30 din cele 37 de materiale s-au regăsit la rubrica „Electorală 2021”. Alte șapte subiecte au fost puse pe post în afara rubricii.

Materialele au descris prioritățile candidatului electoral BECS care urmează a fi realizate imediat după alegeri, au anunțat despre înrăutățirea situației socio-economice din R. Moldova în cazul în care forțele de dreapta vor ajunge în Parlament, au detaliat soluțiile propuse de BECS pentru reformarea diferitor domenii. O parte din știri s-au referit la activitatea membrilor BECS în afara campaniei. Alte materiale au reflectat evenimentele de campanie ale altor candidați electorali, au informat despre desfășurarea procesului electoral și activitatea președintei R. Moldova, Maia Sandu.

Imparțialitate și obiectivate. Partizanat politic

Din cele 37 de știri monitorizate, 15 au fost de natură tendențioasă, indicând predilecția postului de a favoriza sau defavoriza anumiți concurenți înscriși în cursa electorală. Lipsa de imparțialitate și obiectivitate a fost evidentă prin felul în care au fost selectate și desfășurate subiectele relevante acestei monitorizări. Toate edițiile au conținut materiale despre realizările și angajamentele BECS-ului și acuzații la adresa PAS și a președintei R. Moldova, Maia Sandu, fapt ce denotă intenția postului de a poziționa în context pozitiv concurentul electoral BECS și de a discredita PAS și pe Maia Sandu.

De exemplu, în ediția din 25 iunie, a fost difuzată o știre în care „Igor Dodon atenționează asupra unui crăh în cazul care dreapta ajunge la putere” pentru că vor fi promovate „proiecte antisociale”, iar singura soluție pentru a stopa aceste „pseudo-reforme” este victoria BECS-ului în alegeri. După cum afirmă Igor Dodon „*acest lucru este real, potrivit măsurărilor săptămânale*” care arată că „*evoluțiile sunt destul de interesante, spectaculoase (...) pot să vă spun că dreapta este în scădere, stânga este în creștere (...)*”. În informația de context, reporterul nu face trimitere la rezultatele niciunui sondaj de opinie. Situația dramatică în care se vor pomeni cetățenii dacă „*dreapta câștigă la alegerile de peste două săptămâni*” este expusă pe larg și în cadrul unei știri difuzate pe data de 28 iunie: creșterea prețurilor, majorarea vârstei de pensionare, lichidarea satelor și a raioanelor mici, îndatorarea statului față de partenerii externi. În știre se mai spune că Maia Sandu refuză să semneze proiecte de legi care ar încuraja producătorii autohtoni, iar BECS-ul „*este gata să preia un Guvern care să rezolve rapid problemele oamenilor și ale statului*”.

Alte exemple de materiale tendențioase, în care este vizată instituția prezidențială: știrea despre creșterea vertiginoasă a prețurilor la toate categoriile de produse imediat după alegerile prezidențiale din 2020 și angajamentul BECS, anunțat de Petru Burduja, de a „*pune capăt acestui dezmăț*”, deoarece „*(...) președintele a făcut acest lucru doar pentru a-și satisface propriul orgoliu și a obține câteva mandate în plus în Parlament*”, „*(...) iar țara astăzi are nevoie de stabilitate*” (30 iunie); știrea despre protestul agricultorilor la Președinție, „*nemulțumiți de faptul că autoritățile au găsit bani pentru a organiza alegeri, dar nu au de unde să le acorde subvenții*”, și că „*Maia Sandu nu a întreprins nimic pentru a redeschide piața rusă*”. Această știre mai este completată cu mențiunea că „*șeful statului nu a promulgat legea prin care rețelele comerciale sunt obligate să asigure 50 la sută din rafturi cu mărfuri locale*”, precum și de vox-uri ale cetățenilor care condamnă utilizarea ineficientă a fondului de rezervă destinat situațiilor excepționale, și nu alegerilor - „*(...) oameni în vârstă plâng că au fost afectați de grindină (...) și noi stăm și facem haz de necaz că vrem alegeri anticipate*” (1 iulie). Un alt material anunță că Republica Moldova riscă să nu mai poată elibera pașapoarte pentru cetățenii săi din cauza a doi consilieri prezidențiali care ar exercita presiuni asupra Agenției de Servicii Publice (1 iulie).

În perioada de monitorizare, postul a mai difuzat și două subiecte ample despre activitatea anterioară a președintei R. Moldova și a unor membri PAS. Unul se referă la tentativele fostei guvernări PLDM, „*din care a făcut parte și Maia Sandu*”, de a distruge sistemul medical și, mai exact, de a închide patru spitale din țară. În știre se menționează că doar protestele PSRM au salvat aceste spitale, iar la final candidatul BECS Bodgan Țârdea atenționează: „*Să nu uitați, în fiecare zi, voi, medicii, pedagogii stați sub sabia lui Damocles, de a fi disponibilizați, optimizați, de a rămâne fără de lucru. Maia Sandu este un reprezentant al Băncii Mondiale, al oligarhiei transnaționale, ea va face întotdeauna totul ce vor spune aceste structuri și niciodată nu va asculta durerea unor simpli medici și pedagogi*” (25 iunie).

În al doilea material, Bodgan Țârdea acuză liderii PAS că ar fi „*părtașii fraudei financiar-bancare*” (Igor Grosu, Dumitru Alaiba), știrea conținând în informația de context și mențiunea că Maia Sandu a respins legea votată de Parlament, la propunerea PSRM, care scutea „*umerii cetățenilor*” de povara recuperării miliardului furat (30 iunie).

Primul în Moldova a pus pe post și două materiale (28 și 30 iunie) care au relatat despre proiectele de succes implementate în mai multe localități datorită colaborării dintre primarii care au candidat pe listele PSRM (Vladislav Zloi, satul Dondușeni, Dmitri Ikizli, satul Congazcic, UTA *Gagauz-Yeri*) și autoritățile centrale. Subiectele au fost însoțite de opinii laudative ale localnicilor care și-au exprimat speranța că proiecte similare vor fi desfășurate și în continuare.

În perioada de monitorizare, a putut fi remarcat partizanatul postului Primul în Moldova în favoarea BECS, care a fost protagonist în 12 știri, cinci dintre ele prezentând pe larg prioritățile și angajamentele electorale ale acestui candidat. În alte trei materiale, exponenții BECS au lansat acuzații la adresa concurentului electoral PAS și la adresa președintei R. Moldova, Maia Sandu.

În nouă materiale din 12, tonalitatea reflectării în raport cu BECS a fost evident pozitivă, aceștia fiind prezentați drept concurenți electorali care sunt îngrijorați de „*haosul din țară*”, care condamnă scumpirile în lanț, vin în sprijinul agricultorilor, își asumă responsabilitatea pentru soarta țării în perioada de după alegeri, semnaleză abuzurile comise de „*liderii PAS, inclusiv Maia Sandu*” și au grijă de cetățeni. De exemplu, în știrea despre maratonul vaccinării (28 iunie) Igor Dodon e poziționat drept un politician care acordă prioritate cetățenilor să se imunizeze cu „*multașteptatul ser*” și care deja a inițiat toate demersurile necesare pentru a mai aduce un milion de doze de Sputnik V din Federația Rusă.

BECS-ul a fost și singurul concurent electoral care a beneficiat de cele mai multe știri axate exclusiv pe prezentarea priorităților electorale.

În raport cu PAS, postul a avut o atitudine tendențioasă, iar tonalitatea reflectării față de acest concurent electoral a fost una negativă în cinci materiale, exponenții acestuia fiind candidații cu „*suspiciuni de integritate*”, „*implicați în fraudă bancară*” sau reprezentanții „*partidului prezidențial*” etc.

Față de președinta R. Moldova, Maia Sandu, postul a adoptat o tonalitate negativă în 10 materiale, șefa statului fiind acuzată de implicare în campania electorală, imixtiune în Justiție, subordonarea SIS-ului, participarea la fraudă bancară, indiferență față de problemele cetățenilor afectați de calamitățile naturale („*un președinte care nu ne poate ajuta cu nimic, nimic nu e în competența ei*” - 1 iulie).

O tonalitate cu accente negative s-a regăsit și în știrea despre candidatul PDA, realizată în urma participării acestuia la o dezbatere electorală, care este prezentat drept un „*candidat cu venituri nedeclarate*” (1 iulie). Un alt material care denotă o atitudine negativă vizează AUR, care, potrivit știrii, încalcă legislația electorală, prin implicarea cetățenilor străini în campanie (28 iunie).

Ceilalți concurenți, care s-au regăsit în buletinele difuzate de Primul în Moldova, au fost reflectați de o manieră neutră. Astfel, Primul în Moldova nu a respectat prevederile Codului electoral (art. 69 (1)) care stipulează că „*radiodifuzorii, în cadrul tuturor programelor lor (...) au obligația de a respecta principiile de echitate, responsabilitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor*”, dar și prevederile CSMA, art.13 (6), care prevede *asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică*.

La data de 30 iunie, postul a informat despre rezultatele unui nou sondaj de opinie. Materialul a fost realizat conform prevederilor *Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale*

în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 în mijloacele de informare în masă din R. Moldova.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

La documentarea celor 37 de știri, Primul în Moldova a consultat 103 surse. Printre acestea se numără candidații electorali, Comisia Electorală Centrală, Președinția, reprezentanți ai instituțiilor statului, precum și cetățeni.

Din perspectiva aparițiilor, cea mai mare prezență au avut-o reprezentanții BECS, cu un volum al intervențiilor directe și indirecte de 1008 de secunde. În top urmează AUR cu un volum al aparițiilor de aproape cinci ori mai mic (206 secunde) și candidatul electoral PPPS cu 140 de secunde pentru intervenții directe sau indirecte.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
BECS	12	1008
AUR	3	206
PPPS	2	140
PPDA	3	96
PVE	2	87
PAS	7	70
PLD	1	64
PDM	1	52
PUN	1	50
PPPO	1	42

PDA a avut o apariție cu 38 de secunde. BERU și PP Șor au fost menționați câte o singură dată. Președinta R. Moldova, Maia Sandu, a fost menționată de 11 ori, cu trei intervenții directe de 73 de secunde (preluări de la alte instituții media).

Din cele 37 de materiale, 11 au avut caracter conflictual, dintre care șase au fost dezechilibrate. În patru din aceste știri care conțin acuzații la adresa Președinției și PAS, nu este descris niciun efort inițiat de redacție pentru a echilibra materialele din punct de vedere al surselor citate.

Într-un alt subiect care se referă la AUR, acuzat că ar implica în campania electorală cetățeni străini, jurnaliștii nu au anunțat dacă au întreprins acțiuni pentru a echilibra materialul. O altă știre, în care AUR acuză PAS că beneficiază de protecție din partea Președinției, este parțial dezechilibrată. Instituția susține că PAS nu a răspuns la telefon, în timp ce reprezentanții Președinției susțin că nu comentează declarații lansate în campania electorală.

Din perspectiva asigurării egalității de gen, sursele/protagoniștii de sex masculin au fost citați/menționați de 66 de ori, iar femeile au fost citate/menționate de 21 ori (24%)

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul și imaginile video utilizate în buletinele de știri difuzate de Primul în Moldova au fost în corespundere cu normele deontologice, fără abateri și elemente discriminatorii. Într-un caz,

pe 28 iulie, în știrea despre maratonul vaccinării, în imagine apare microfonul postului de televiziune NTV Moldova.

Pro TV

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada de monitorizare, Pro TV Chișinău a difuzat, în cele șapte ediții ale buletinului principal al zilei, 27 de știri cu tematică electorală directă și indirectă și un volum total de 3666 de secunde (puțin peste o oră). Știrile nu au fost incluse într-o rubrică distinctă la subiectul alegerilor. Cinci dintre ele au abordat activitatea curentă a CEC, precum tipărirea buletinelor de vot sau detalii privind solicitarea urnei mobile. Altele s-au referit la contestări în instanțe pe marginea numărului secțiilor de votare ce urmează a fi deschise în diasporă și regiunea transnistreană, acuzații lansate între concurenți, proteste și incidente cu implicarea reprezentanților unor formațiuni. De asemenea, în fiecare buletin, postul a informat despre organizarea dezbaterilor „Te votezi la Pro TV”, cu anunțarea concurenților invitați, iar în buletinele din zilele următoare a inclus știri despre dezbaterile care au avut loc în seara precedentă.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Pro TV Chișinău a informat neutru despre mersul campaniei electorale, a tratat echidistant și echilibrat concurenții electorali în majoritatea știrilor monitorizate. Pe 26 iulie, postul de televiziune a difuzat o știre despre prezența lui Igor Dodon la maratonul de vaccinare de la Palatul Republicii, cu elemente de ușoară tendențiozitate. În material, reporterii accentuează că Igor Dodon a venit acolo „în plină campanie electorală”, a stat în rândul lung din sute de oameni „fără a purta mască” și „a plecat nevaccinat”. „Vara trecută, Dodon se oferea să fie primul cetățean care să primească serul de la Sputnik V. (...) Deși nu deține nicio funcție în stat, liderul PSRM anunța că R. Moldova intenționa să procure până la un milion de doze de Sputnik, care ar putea să ajungă la Chișinău în următoarele săptămâni”, remarcă prezentatoarea știrilor.

La 1 iulie a fost pusă pe post o știre despre un sondaj de opinie, privind partidele care ar accede în Parlament. Materialul nu a corespuns pe deplin prevederilor *Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 în mijloacele de informare în masă din R. Moldova*. S-a informat despre denumirea organizației care a efectuat sondajul, data sau intervalul în care s-a desfășurat, dimensiunea eșantionului și marja maximă de eroare, sursa de finanțare etc. În material nu se menționează dacă CEC a fost sau nu informată despre desfășurarea cercetării, așa cum prevede regulamentul.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

88 de surse au fost citate sau menționate în știrile supuse monitorizării, cel mai des fiind vorba despre formațiunile participante la scrutin, reprezentanții CEC, ai sectorului Justiției, cetățeni.

Televiziunea a oferit acces pentru 15 concurenți electorali în această săptămână de monitorizare. Cel mai mult a fost citat candidatul independent Veaceslav Valico și reprezentantul acestuia, Veaceslav Platon (175 de secunde). Ei au figurat în două știri, una care a relatat extins despre faptul că V. Platon a fost desemnat drept persoana de încredere a lui V. Valico și îl citează direct cu explicații despre cum au ajuns cei doi la această înțelegere.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
V. Valico	2	175
AUR	5	106
BECS	7	85
PPDA	3	80
PRM	2	76
PNOI	2	58
PDA	3	55
PAS	4	51
PPM	2	51
PLD	1	51

Pe lângă candidații menționați în tabel, Pro TV a mai citat în știri PUN, PVE, PDCM, PDM, PP „NOI”. De remarcat că, în știrile realizate în baza dezbaterilor ce au avut loc în platoul TV în seara precedentă, celor prezenți li s-a oferit un spațiu de emisie aproape egal pentru intervenții.

Șase din cele 27 de știri monitorizate au fost conflictuale, iar jurnaliștii le-au oferit tuturor celor vizați/acuzați dreptul la replică.

În perioada de raport, a fost remarcat un dezechilibru din perspectiva asigurării egalității de gen, în știri fiind citați sau menționați 46 de bărbați și nouă femei (18%).

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul și imaginile video utilizate în buletinele de știri difuzate de Pro TV Chișinău au corespuns în mare parte normelor deontologice, fără abateri și elemente discriminatorii, cu excepția a două cazuri din 25 iunie și 1 iulie, când jurnaliștii au recurs la etichetări. În prima știre se face referință la „*controversatul om de afaceri Veaceslav Platon*”, iar în cea de-a doua, realizată în baza dezbaterilor desfășurate de postul de televiziune cu o seară mai devreme, prezentatoarea l-a etichetat pe ex-liderul Partidului Democrat, Vlad Plahotniuc, drept „*oligarhul fugar*”.

Publika TV

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada de raport, Publika TV a realizat 34 de subiecte cu caracter electoral direct sau indirect, cu un volum total de 3183 de secunde sau 0,8 ore. Reporterii au relatat despre prioritățile și angajamentele electorale ale concurenților, anunțate în cadrul evenimentelor de campanie și nu numai, au oferit informații de la CEC cu privire la pregătirile pentru ziua de 11 iulie, au relatat despre cheltuielile de campanie, profilul concurenților înscriși în cursa electorală etc. În buletinele de știri au fost reflectate și situațiile controversate în care s-au regăsit unii concurenți electorali (incidentul de la Bălți cu implicarea reprezentantului PACE, protestele inițiate de AUR). Publika TV a difuzat o știre despre rezultatele unui sondaj electoral.

Imparțialitate și obiectivate. Partizanat politic

Majoritatea subiectelor cu caracter electoral direct sau indirect difuzate de Publika TV au fost realizate de o manieră neutră și echidistantă, fără abateri de la normele deontologice, iar faptele au fost separate de opinie. O anumită predilecție s-a remarcat în raport cu concurenții electorali BECS, PPDA și PP Șor, cele trei formațiuni fiind favorizate prin subiectele alese de Publika TV pentru a fi reflectate. Postul a difuzat câte trei subiecte care se referă strict la promisiunile și angajamentele electorale ale celor trei concurenți, tonalitatea fiind și neutră, și pozitivă. Aceste formațiuni au fost protagoniste și în alte materiale cu caracter electoral indirect.

O tonalitate pozitivă a fost remarcată în știrea despre maratonul vaccinării la care a participat și unul din liderii BECS, Igor Dodon, anunțat ca un politician care acordă prioritate cetățenilor („*Eu mă duc să stau la rând. Până nu treceți toți, eu nu mă vaccinez.*”) și care le poate veni în ajutor („*(...) voi ruga în continuare partenerii din Federația Rusă să asigurăm să ajungă la toți. Este vorba de un milion de doze care am solicitat deja să le procurăm, în buget sunt și bani, primele 200-300 de mii trebuie să fie în următoarele săptămâni.*”)

AUR a fost prezentat doar în știri de natură conflictuală (protestele la SIS, Președinție) sau în contextul în care un alt candidat a lansat acuzații la adresa acestei formațiuni.

Tonalitatea reflectării altor candidați electorali a fost neutră.

Publika TV a difuzat o știre despre rezultatele unui sondaj electoral. Subiectul a fost realizat în corespundere cu prevederile *Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 în mijloacele de informare în masă din R. Moldova.*

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

Publika TV a oferit acces în știri la mai puțin de jumătate din concurenții electorali (nouă candidați din 23). La documentarea celor 34 de știri au fost consultate 88 de surse: candidați electorali, CEC, reprezentanți ai instituțiilor statului.

Din perspectiva spațiului de emisie alocat, cea mai mare prezență revine reprezentanților PPDA, candidatul electoral cu cel mai mare volum pentru intervenții directe sau indirecte - 259 de secunde. Pe locul doi se clasează BECS cu 196 de secunde, urmat de BERU cu 134 de secunde.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, sec
PPDA	8	259
BECS	11	196
BERU	4	134
PAS	8	132
PP Șor	6	132
AUR	5	122
PDCM	2	104
PACE	2	42

PDM a fost menționat o singură dată.

Din numărul total de știri monitorizate (34), 10 au avut un caracter conflictual, dintre care una a fost dezechilibrată din punct de vedere al surselor citate. Subiectul se referă la constatările făcute de candidatul PDCM Ion Chicu la adresa AUR, în contextul protestelor organizate de AUR la SIS: „*Orice acțiune îndreptată împotriva oricărui stat este o crimă și trebuie pedepsită corespunzător. Separatismul, unionismul sunt de același gen și se referă la distrugerea statului*”.

În restul materialelor de acest gen, reporterii au asigurat echilibrul surselor citate.

Redacția a consultat, prioritar, bărbații (38), în timp ce femeile (11) au avut o prezență mai mică (22%).

Limbajul și imaginile video utilizate

Atât limbajul, cât și imaginile video utilizate în buletinele de știri difuzate de Publika TV au fost în corespundere cu normele deontologice.

RTR Moldova

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada 25 iunie – 1 iulie 2021, RTR Moldova a difuzat 50 de subiecte electorale în cele cinci buletine de știri de la ora 20.00, cu durată totală de 3190 secunde (0,88 ore). Majoritatea știrilor (40) s-au referit la prioritățile și obiectivele electorale ale concurenților, cinci (difuzate în afara rubricii electorale) au reflectat activitățile autorităților publice locale de la Orhei, iar altele patru – au informat despre procesul electoral (tipărirea buletinelor, ședințele CEC). O știre cu caracter electoral indirect a vizat protestul fermierilor în fața Președinției. RTR nu a abordat subiecte conflictuale, cu excepția reportajului despre protest, jurnaliștii concentrându-se doar pe citarea declarațiilor electorale ale candidaților.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Majoritatea materialelor (45 din 50) puse pe post de RTR Moldova au fost imparțiale, au separat faptele de opinie și nu au remarcat derogări de la prevederile CSMA sau ale Codului deontologic al jurnalistului din R. Moldova. Postul a avut o abordare obiectivă față de toți concurenții, pe care i-a reflectat indiferent dacă aceștia au organizat sau nu evenimente de campanie. Știrile au citat fragmente din declarațiile publice, făcute la conferințe de presă, la evenimente publice, în interviuri pentru alte media sau pe Facebook. În unele cazuri, postul a făcut trimitere la programele electorale ale concurenților sau la informații din spoturile electorale ale acestora.

În cinci materiale a fost observată o abordare părtinitoare în raport cu PP Șor, fiind vorba despre reportaje realizate în diferite localități din raionul Orhei, în care apar reprezentanții administrației publice locale (exponenții PP Șor) și vorbesc despre diferite realizări și succese înregistrate. Reportajele, câte unul pe zi, au fost inserate în afara rubricii electorale, imaginea logo-ului de pe microfon fiind acoperită. Aceste cinci reportaje au caracter publicitar și laudativ, punându-i în lumină pozitivă pe candidații PP Șor. Tonalitatea reflectării celorlalți concurenți electorali a fost neutră.

În perioada de raport, postul RTR Moldova nu a reflectat rezultatele vreunui sondaj electoral.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

Cele 50 de știri analizate au fost documentate din 72 de surse. Postul a eșuat să asigure diversitatea surselor, care au constat preponderent din concurenții electorali, CEC și cetățeni.

Postul a asigurat accesul în știri pentru 19 din cei 23 de candidați înregistrați în cursa electorală. Cele mai multe apariții și spațiu alocat i-au revenit PP Șor, ai cărui reprezentanți au fost citați în 10 știri, beneficiind de cel mai mare spațiu al aparițiilor directe și indirecte.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
PP Șor	10	470
BECS	5	297
BERU	5	271
PAS	3	221
PPPOM	2	127
PCDM	5	110
PPDA	2	106
PLD	2	100
PDM	2	90
PACCC	1	80

Postul a mai citat câte o dată reprezentanții PPM, PVE, AUR, PUN, PACE, PRM, PPPS, PP „Noi” și pe candidatul independent Veaceslav Valico.

Din cele 50 de știri difuzate, doar una s-a referit la controverse: materialul despre protestul fermierilor în fața Președinției, care a fost echilibrată cu opinia reprezentanților instituției.

Raportul surselor din perspectiva gender a fost net în favoarea bărbaților: 52 versus 13 femei (20%).

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul utilizat de RTR Moldova în știrile despre procesul electoral, dar și despre candidații la funcția de deputat în Parlamentul R. Moldova a fost neutru, în stil informativ, fără aprecieri sau etichete. Nu au fost observate tertipuri de montaj.

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada 25 iunie – 1 iulie 2021, postul de televiziune TV6 a difuzat cinci ediții ale buletinului „Ora știrilor” în care au fost incluse 31 de materiale cu caracter electoral direct sau indirect, cu un volum de emisie de 3793 de secunde (puțin peste o oră). 21 au fost incluse la rubrica „Electorală 2021”, 10 fiind difuzate în afara acestei rubrici. Aproape jumătate din aceste știri a reflectat activitatea reprezentanților PP Șor în cadrul campaniei electorale, dar și în afara ei. TV6 a mai relatat despre activitatea curentă a CEC, acuzații lansate de unii concurenți electorali la adresa altora, rapoartele financiare ale candidaților, activitatea președintei R. Moldova, Maia Sandu, etc.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Contrar prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale, Codului electoral, dar și prevederilor Codului deontologic al jurnalistului din R. Moldova, 23 de știri din 31 de materiale analizate în cadrul acestei monitorizări au fost tendențioase. În cazul TV6, lipsa de imparțialitate și obiectivitate a putut fi remarcată la selectarea subiectelor, precum și prin unghiul de abordare. În cazul a 10 știri a putut fi observată lipsa separării faptelor de opinii.

Tendențiozitatea a fost exprimată, în mare parte, prin faptul că jurnaliștii postului de televiziune au scos în prim plan realizări și angajamente ale exponenților PP Șor. De exemplu, cinci din cele 21 de știri de la rubrica „Electorală 2021” au reflectat angajamentele PP Șor, prezentate exclusiv de liderul formațiunii, Ilan Șor, fiindu-i creată imaginea de concurent electoral care propune soluții: crearea benzinărilor de stat, revoluție în economie, susținerea afacerilor, transformarea R. Moldova într-o „grădină înfloritoare”, pedepse pentru politicienii care nu-și respectă angajamentele electorale etc. Astfel, Ilan Șor a apărut la „Ora știrilor” de la TV6 în fiecare zi, fiind prezentat într-o lumină vădit pozitivă. Într-o altă știre (28 iunie), inserată tot în cadrul rubricii electorale, exponenții PP Șor sunt prezentați la hramul satului Pohrebeni, Ilan Șor adresând online un mesaj de felicitare. În cadrul unui material (1 iulie), TV6 îl citează pe un alt exponent al PP Șor, Denis Ulanov, care susține că Procuratura refuză să audieze anumite persoane în dosarul furtului miliardului, fără a aminti că acestui candidat i-a fost atribuit statutul de învinuit în dosarul fraudei bancare.

11 materiale din cadrul rubricii „Electorală 2021”, difuzate în perioada 25 iunie – 1 iulie, îi plasează pe alți concurenți în context negativ, acuzându-se reciproc sau în situații de conflict. De exemplu, reprezentanți ai PACE nu au fost lăsați la un meci de fotbal la Bălți pentru că purtau maiouri cu sigla partidului, astfel ajungând în mijlocul unei altercații (28 iunie). În știre, jurnaliștii îi citează pe acești reprezentanți ai formațiunii care susțin că Renato Usatîi (BERU) se afla la meci, iar la intrarea pe stadion erau amplasate drapelul ale BERU. Tot PACE a acuzat PAS că a împiedicat desfășurarea unei întâlniri electorale (29 iunie), dar și de faptul că un simpatizant al formațiunii ar fi distrus un panou electoral (1 iulie). Potrivit PACE, și un reprezentant al BERU i-ar fi furat un banner electoral (1 iulie).

În materiale cu subiecte controversate, realizate în mare parte într-o manieră tendențioasă, au fost prezentați și alți concurenți electorali. De exemplu, TV6 mai informează despre faptul că omul de afaceri Veaceslav Platon a fost desemnat persoana de încredere a lui Veaceslav Valico, iar V. Valico l-a acuzat anterior pe V. Platon de implicare în scheme ilegale (25 iunie); Vasile Costiuc, liderul PDA, a fost agresat la Ungheni (28 iunie); conflictul dintre un reprezentant AUR și altul de la PDA la dezbaterile electorale, o știre cu titlul „*Cine este mai român decât românul*” (29 iunie); AUR protestează în fața sediului SIS (30 iunie); acuzații lansate de reprezentanți ai BECS potrivit cărora exponenți ai PAS și președinta Maia Sandu au participat la furtul miliardului (30 iunie); PPDA protestează la Curtea de Apel Chișinău (1 iulie); CEC, obligată, la solicitarea BECS, să verifice dacă Maia Sandu face agitație electorală pentru PAS (1 iulie).

O altă știre tendențioasă a putut fi urmărită la 1 iulie, atunci când TV6 a relatat despre rapoartele financiare ale concurenților electorali, depuse la CEC. TV6 a folosit burtiera „*Milioane, aruncate în campanie*”, subliniind în intro-ul știrii că BERU „*a irosit aproape nouă milioane de lei*”. După ce a prezentat PAS ca fiind în topul formațiunilor cu cheltuieli de milioane, în aceeași știre TV6 amintește că reprezentanții partidului cer susținerea alegătorilor citându-l pe liderul formațiunii, Igor Grosu, care spune: „*În acest moment, în fondul electoral, avem doar 8000 de lei. Avem nevoie de donații pentru a continua campania*”. În același context, postul de televiziune susține că CEC a identificat 169 de persoane cu zero venituri sau cu venituri mai

mici decât donațiile făcute pentru candidații electorali, iar „majoritatea sunt din partea PAS, 18 la număr”.

În afara rubricii „Electorală 2021”, TV6 a difuzat șase materiale apreciative despre realizările autorităților publice locale, afiliate PP Șor: inaugurarea unor locuri de joacă pentru copiii din câteva sate din raionul Orhei, drumuri renovate în localități rurale, testarea unei autospeciale la Orhei etc. În toate aceste știri, TV6 citează direct reprezentanții APL. În majoritatea acestor știri, postul de televiziune nu a făcut distincție dintre fapte și opinii. De exemplu, în cazul inaugurării locurilor de joacă, jurnaliștii definesc proiectul drept unul „amplu”.

După ce au pus pe post un material despre drumurile reparate în satul Tabăra din Orhei (28 iunie), indirect, TV6 a făcut o paralelă cu orașul Bălți, primarul căruia este liderul BERU, Renato Usatîi. TV6 difuzează un material cu titlul „*Jungla din Bălți*”, iar în intro jurnaliștii subliniază: „*Ca o junglă din sălbăticie, cam așa arată un parc din Bălți, lăsat în paragină*”. Deși instituția precizează că parcul aparține Episcopiei de Bălți și Fălești, TV6 lasă în citatul unei activiste civice mențiune că printre cei care nu iau atitudine este și primarul, fără a-i acorda drept la replică.

Activitatea Maiei Sandu, în calitate de președintă a Republicii Moldova, este vizată în cadrul a trei materiale cu subiecte controversate, toate trei fiind realizate într-o manieră tendențioasă, iar șefa statului fiind plasată în lumină negativă: avansarea lui Ștefan Țâbuleac la funcția de șef al Serviciului Consiliului Suprem de Securitate al Aparatului Președintelui, fiind folosită burtiera „*Omul lui Dodon, avansat*” (25 iunie); acuzații de imixtiune în Justiție la adresa Maiei Sandu din partea a trei asociații din România (30 iunie); agricultori care au protestat la sediul Președinției (1 iulie).

În perioada de raport a fost evident partizanatul postului TV6 în favoarea PP Șor care a fost protagonistul a 13 materiale, realizate de o manieră tendențioasă, în 11 exponenții PP Șor fiind plasați în lumină pozitivă. În același timp, a fost evidentă atitudinea tendențioasă față de PAS (cinci știri cu tonalitate negativă) și președinta R. Moldova, Maia Sandu (cinci știri cu tonalitate negativă), precum și față de BERU și liderul acestei formațiuni Renato Usatîi (patru știri cu tonalitate negativă).

Astfel, TV6 nu a respectat prevederile Codului Electoral (art. 69 (1)) care stipulează că „*radiodifuzorii, în cadrul tuturor programelor lor (...) au obligația de a respecta principiile de echitate, responsabilitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor*”, dar și prevederile Codului Serviciilor Media Audiovizuale. Art.13 (6) care prevede *asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică*.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

În perioada 25 iunie – 1 iulie 2021, la documentarea știrilor, TV6 a citat/menționat în materialele analizate în cadrul acestei monitorizări 101 surse, majoritatea fiind concurenți electorali, autorități publice locale, cetățeni, minori etc.

PP Șor a beneficiat de cel mai mare volum de emisie, fiindu-i alocat un spațiu de emisie de zeci de ori mai mare decât altor concurenți (594 de secunde). Alți concurenți electorali au fost menționați câte o dată atunci când TV6 a relatat despre rapoartele financiare ale concurenților electorali (PDM, PDCM, PLD, POM, PUN, PACCC, PMPSN, Veaceslav Valico).

Președinta R. Moldova, Maia Sandu, a fost menționată de cinci ori. În context, Sorina Ștefăruță, purtătoarea de cuvânt a Președinției, a fost citată de două ori cu o intervenție indirectă de 23 de secunde.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
PP Șor	13	594
AUR	4	101
BECS	3	92
PDA	4	92
PACE	4	86
PPDA	4	23
BERU	4	17
PAS	6	15

În perioada de raport, TV6 a difuzat 16 știri cu subiecte controversate, nouă dintre acestea fiind dezechilibrate. Șapte vizează PAS, Președinția sau BERU. În cadrul unor materiale dezechilibrate au putut fi observate tentative formale de a echilibra știrile din punctul de vedere al surselor.

Majoritatea știrilor monitorizate au fost realizate cu trimiterea la o singură sursă sau la surse care exprimau același punct de vedere, fără a fi completate cu informație de context.

Astfel, TV6 nu a respectat Art. 13 (4) din Codul serviciilor media audiovizuale potrivit căruia „În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii”.

În perioada de raport, TV6 nu a asigurat echilibrul de gen al surselor/protagoniștilor în știrile monitorizate. Postul de televiziune a citat/menționat 66 de surse de sex masculin și 35 de sex feminin (34%).

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul și imaginile video utilizate în știrile monitorizate, difuzate de TV6 în perioada de raport, au fost în majoritatea cazurilor în corespundere cu normele deontologice.

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada 25 iunie – 1 iulie 2021, TV8 a difuzat șapte buletine de știri în care au fost incluse 24 de subiecte cu caracter electoral direct și indirect, având un volum total de 3994 de secunde (1,1 ore). Știrile cu caracter electoral direct (20) au fost inserate la rubrica „Electorală 2021”. Postul de televiziune a reflectat despre faptul că CEC a dispus tipărirea buletinelor de vot pentru alegeri și a solicitat resurse financiare suplimentare pentru desfășurarea alegerilor, a relatat

despre activitatea concurenților electorali, a pus pe post declarații ale acestora făcute în cadrul dezbaterilor electorale de la TV8, a analizat împreună cu Asociația „Expert-Grup” programele electorale ale formațiunilor politice înscrise în cursa pentru parlamentare și a realizat un reportaj amplu despre faptul că la Orhei au fost interzise corturile electorale. De asemenea, TV8 a anunțat despre rezultatele unui sondaj de opinie privind preferințele alegătorilor înainte de scrutinul din 11 iulie 2021.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În mare parte, subiectele electorale au fost reflectate corect și imparțial, faptele fiind separate de opinie, fără a fi observată vreo predilecție pentru anumiți actori înscrși în cursa pentru parlamentare. Știrile cu caracter electoral direct (20 din 24) au fost prezentate echidistant. În cadrul a trei știri au fost menționați toți cei 23 de concurenți electorali care participă la alegerile din 11 iulie, pe ecran fiind arătate siglele electorale ale acestora.

Tonalitatea reflectării majorității concurenților electorali a fost una neutră, cu excepția BECS, în raport cu care postul de televiziune a avut o abordare ușor tendențioasă în trei știri. De exemplu, pe 25 iunie, TV8 a difuzat un material în care anunță că „*în decurs de câteva zile Igor Dodon a avut două vizite în Federația Rusă*”, precizând că „*noaptea trecută politicianul a revenit dintr-o nouă deplasare de la Moscova*”. Reporterul a mai anunțat că „*fostul șef de stat, care în prezent nu deține nicio funcție în stat, a fost surprins în timp ce ieșea în grabă din clădirea Aeroportului, prin zona VIP*”. Pe parcursul știrii, a fost folosită burtiera „*Vizită «electorală» la Moscova?*”. Subiectul a fost dezvoltat și în cadrul unui reportaj difuzat pe 26 iunie, când reporterul l-a întrebat pe Igor Dodon, prezent la un eveniment public, „*Din ce bani ați fost la Moscova? Acum nu aveți nicio funcție*”. La răspunsul lui Igor Dodon că „*este liderul PSRM și are salariu de acolo*”, reporterul a întrebat dacă acest lucru „*este suficient încât să mergeți la Moscova cât de des considerați?*”.

Într-o altă știre din 29 iunie, postul TV a pus pe post un material în care liderul BERU, Renato Usatîi, prezintă un video în care se arată „*cum Igor Dodon trage cu năvodul la Condrîța*”. În timp ce Usatîi susține că „*asta s-a întâmplat înainte de a pleca de la Condrîța după ce a pierdut alegerile*”, Igor Dodon afirmă că „*video este de prin 2017 când a dat ordin să fie curățat iazul și adus alt pește*”. La final, reporterul arată imagini cum la sfârșitul mandatului lui Igor Dodon, „*fastuoasa locuință a rămas pustie, iar în unele camere nu era mobilier deloc. Pustiu a rămas și beciul unde conservele rămase puteau fi numărate pe degete*”. Unghiul de abordare tendențioasă al postului de televiziune duce telespectatorul la gândul că afirmațiile lui Usatîi, care spune că „*Igor Nicolaevici Dodon, fiind om gospodar, (...) scoate tot peștele din iaz să nu rămână nimic*”, ar fi adevărate.

TV8 a difuzat în perioada de raport și rezultatele unui sondaj electoral (1 iulie) respectând prevederile *Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 în mijloacele de informare în masă din R. Moldova*. Preferințele alegătorilor au fost reflectate de o manieră neutră, fără a fi observată tendința de a favoriza sau a defavoriza vreun concurent electoral. De asemenea, știrea a conținut date privind instituția care a efectuat sondajul, perioada desfășurării acestuia, mărimea eșantionului și marja de eroare, cine este comanditarul și din ce surse a fost efectuată cercetarea sociologică. Postul a mai anunțat că CEC a fost informat despre desfășurarea sondajului de opinie.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

În perioada de monitorizare, TV8 a menționat/citat în cele 24 de știri cu tentă electorală 111 surse. Cel mai des au fost citați concurenții electorali, experți și cetățeni. De asemenea, în știri au fost menționate mai multe instituții precum CEC, SIS, Guvern, OSCE, CA sau CSJ.

Din punct de vedere a duratei aparițiilor în top trei se află BECS, PUN și AUR (care au avut între 152 și, respectiv, 78 de secunde de emisie), fiind urmați de PPDA, PDA, BERU, PAS, PNOI, PDCM și PVE.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
BECS	11	152
PUN	2	95
AUR	6	78
PPDA	4	73
PDA	3	70
BERU	3	55
PAS	7	54
PNOI	1	40
PDCM	3	31
PVE	1	20

De asemenea, PDM și PP Șor au fost menționați de trei ori, iar PLD, PPPR și PACCC - o dată. Președinția a fost citată o singură dată cu o intervenție de 20 de secunde, iar președinta Maia Sandu a fost menționată de două ori.

Știrile controversate (7 din 18) au fost echilibrate, cu excepția a două cazuri. Mai exact, pe 28 iunie, TV8 a difuzat o știre în care anunță că „SIS confirmă că Veaceslav Platon a fost beneficiarul unei firme implicate în furtul miliardului și în schema Laundromat”. Un document care ar demonstra acest lucru a fost publicat de președinta Comisiei parlamentare de anchetă privind Laundromatul, Inga Grigoriu, exponenta PPDA. La final, reporterul anunță că „nici Platon și nici avocatul acestuia nu au comentat deocamdată aceste informații”, ceea ce prezumă că jurnaliștii nu au încercat să afle opinia acestora, ci au așteptat ca cei vizați să reacționeze. Într-un alt caz, echilibrul surselor a fost asigurat parțial. Pe 1 iulie, în contextul protestului organizat în fața Președinției de un grup de persoane împotriva inacțiunilor președintei Maia Sandu în raport cu agricultorii, protest, care se presupune că ar fi fost organizat de PSRM, reporterul a anunțat că „purtătoarea de cuvânt a PSRM, Carmena Sterpu, nu a răspuns la telefon și la mesaje”, fără a încerca să identifice alte surse pentru a echilibra știrea.

În ceea ce privește echilibrul de gen, cele mai multe surse citate/menționate au fost bărbați – 55, în timp ce femeile au fost citate de 22 ori (28%).

Limbajul și imaginile video utilizate

În cadrul știrilor referitoare la campania electorală, postul de televiziune TV8 a utilizat, în general, un limbaj neutru. Imaginile puse pe post în perioada de raport au respectat normele deontologice și profesionale.

CONCLUZII GENERALE

În perioada 25 iunie – 1 iulie 2021, la cele 10 posturi de televiziune monitorizate în campania electorală pentru alegerile prezidențiale din 11 iulie au fost remarcate următoarele tendințe:

- Postul public de televiziune Moldova 1 a oferit acces în știri marii majorități a concurenților electorali, pe care i-a reflectat corect și echidistant. Majoritatea concurenților electorali au fost reflectați preponderent neutru, cu excepția BECS, față de care a fost remarcată o atitudine selectivă. Blocul fost favorizat atât prin frecvența și spațiul alocat aparițiilor, cât și prin tonalitatea pozitivă. PAS a fost reflectat mai mult neutru, fiind în același timp dezavantajat prin transfer de imagine de materialele cu subiecte negative despre președinta Republicii Moldova, Maia Sandu, ex-lidera PAS. În materialele monitorizate, faptele au fost separate de opinie, limbajul și imaginile utilizate au fost potrivite. Pluralismul surselor nu a fost asigurat, iar balanța echilibrului de gen al surselor a fost înclinată spre bărbați în detrimentul femeilor.
- NTV Moldova și Primul în Moldova au oferit spațiu de emisie la mai puțin de jumătate din concurenții electorali. Posturile de televiziune au demonstrat un comportament tendențios și partizan în raport cu BECS, care a beneficiat de cel mai mare spațiu al intervențiilor, tonalitatea reflectării fiind pozitivă și neutră. Concurentul electoral PAS a fost defavorizat, acesta fiind mai mult menționat decât citat în știri, situație similară și în cazul președintei R. Moldova, Maia Sandu. De cele mai multe ori, tonalitatea adoptată de NTV Moldova și Primul în Moldova în raport cu PAS a fost una negativă. Mai mult de jumătate din numărul știrilor controversate au fost dezechilibrate. Balanța echilibrului de gen a fost înclinată spre sursele de sex masculin.
- Posturile de televiziune Jurnal TV, Pro TV și TV8 au reflectat, în mare parte, corect și echidistant campania electorală și nu au favorizat sau defavorizat în mod evident anumiți concurenți electorali. Aceste instituții au oferit acces în știri majorității candidaților adoptând în raport cu concurenții, de cele mai multe ori, o tonalitate neutră. Cea mai mare parte din știrile monitorizate au fost imparțiale, separând faptele de opinie, iar cele controversate au asigurat de cele mai multe ori echilibrul de surse. Materialele monitorizate au fost dezechilibrate din perspectiva asigurării echilibrului de gen.
- RTR Moldova a reflectat corect și echidistant campania electorală, oferind acces în știri majorității concurenților electorali. Cele mai multe materiale au fost obiective și imparțiale, faptele au fost separate de opinii, iar limbajul și imaginile utilizate au fost neutre. Tonalitatea reflectării concurenților electorali a fost neutră pentru marea majoritatea a concurenților, cu excepția PP Șor care a fost favorizat de numărul mai mare al aparițiilor, volumul alocat reflectării și tonalitatea pozitivă. Postul nu a asigurat diversitatea surselor și egalitatea de gen a acestora.
- Prime TV și Publika TV au oferit acces în știri la mai puțin de jumătate din concurenții electorali, majoritatea fiind tratați echidistant, de o manieră neutră. Din perspectiva spațiului alocat intervențiilor, a selectării subiectelor pentru reflectare și a unghiului de abordare, posturile de televiziune au acordat prioritate PP Șor și BECS, reflectați în mai multe cazuri în lumină pozitivă. În cazul Publika TV, o anumită predilecție a fost remarcată și pentru PPDA, prin subiectele alese. Posturile de televiziune au asigurat

tuturor celor acuzați dreptul la replică. Majoritatea știrilor au fost realizate dintr-o singură sursă. Posturile nu au asigurat echilibrul de gen al surselor/protagoniștilor.

- TV6 a oferit acces în știri la mai puțin din jumătate din concurenții electorali. Postul a favorizat în mod evident PP Șor atât prin frecvență și spațiul mai mare alocat intervențiilor, cât și prin tonalitatea pozitivă. În mai multe știri, postul de televiziune a adoptat o tonalitate negativă față de PAS și de președinta R. Moldova, Maia Sandu, precum și față de BERU. O parte din aceste materiale au fost dezechilibrate. Sursele nu au fost suficient de diverse, iar unele știri conflictuale au fost dezechilibrate sau parțial echilibrate. Postul nu a asigurat echilibrul din perspectiva egalității de gen, balanța înclinând spre bărbați.

Recomandări:

- Radiodifuzorii să utilizeze rapoartele de monitorizare ca instrumente de autoreglementare și să elimine carențele, astfel încât activitatea lor să fie conformă cu normele legale și Codul deontologic al jurnalistului.
- Consiliul Audiovizualului să se autosesizeze și să folosească rapoartele de monitorizare pentru a evalua dacă posturile de televiziune monitorizate au respectat dreptul la informare completă, obiectivă și veridică.
- Consiliul Audiovizualului să reacționeze prompt și eficient în cazurile derogărilor de la normele legale admise de radiodifuzori în reflectarea campaniilor electorale, pentru a asigura o informare adecvată a electoratului prin intermediul programelor audiovizuale.